

Covid-19 sätter tydliga spår i basindustrin

Foto: Boliden

Kerstin Hallsten
Chefekonom
kerstin.hallsten@industriarbetsgivarna.se
0702-67 70 25

Industriarbetsgivarna genomförde i slutet av april och fram till början av maj en enkätundersökning för att få en tydligare bild av hur den pågående pandemin påverkar företagen inom basindustrin.¹ Den sammantagna bilden är att en stor del av de företag som svarade på enkäten är påverkade av utbrottet av covid-19. För cirka 65 procent av de svarande företagen hade försäljningen minskat jämfört med för sex månader sedan och lika många förväntade sig att försäljning skulle minska framöver. Och en övervägande andel av företagen upplevde svårigheter i handeln med andra länder.

Pandemin har lett till en tydlig nedgång i försäljningen

Det är tydligt att pandemin har påverkat efterfrågan i en negativ riktning. Hela 65 procent av de företag som svarade på enkäten hade märkt av minskad försäljning eller orderingång jämfört med för sex månader sedan. Bilden är likartad i de flesta branscherna, förutom gruvindustrin. Ungefär 6 procent hade märkt av nedgångar på mer än 50 procent. Runt 20 procent ansåg att försäljningen minskat med antingen 1 till 9 procent, 10 till 19 procent eller 20 till 49 procent. Värt att notera är också att 8 procent hade upplevt ökad försäljning.

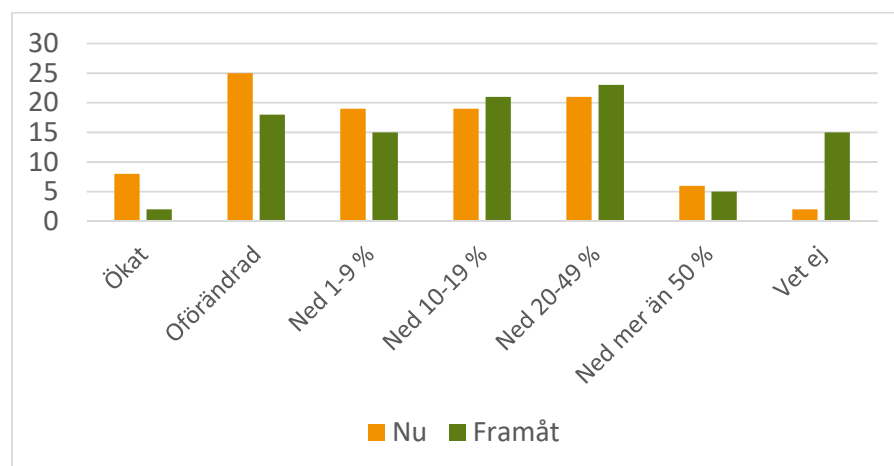
Företagens syn på hur orderingången och försäljningen kommer att förändras under de kommande sex månaderna tyder på förväntningar om ett svagare läge framöver. Cirka 65 procent av de svarande företagen bedömde att försäljningen kommer att minska framöver. Endast två procent förväntade sig en ökning och 18 procent trodde på en oförändrad nivå. Samtidigt är osäkerheten stor, hela 15 procent ansåg sig inte kunna bedöma den framtida situationen. Mörkast bild ger de svarande företagen inom byggnadsämnesindustrin, där förväntade sig hela 75 procent att försäljningen minskar under de kommande sex månaderna.

¹ Enkäten skickades ut till cirka 900 medlemsföretag inom Industriarbetsgivarna. Cirka 260 svarade och svarsfrekvensen var cirka 30 procent. Tidsperioden för enkäten var den 22 april till den 7 maj.

Förutom minskad efterfrågan har företagen även upplevt andra problem kopplat till försäljningen och kundkontakterna. Det har uppkommit en press nedåt på priserna, beslutsprocesserna har förlängts och det har tagit längre tid för kunderna att komma till avslut, projekt har skjutits fram eller stoppats och överlag har kundkontakterna försvårats på grund av brist på fysiska möten.

Andel företag som fått ändrad orderingång jämfört med för sex månader sedan och som förväntar sig förändrad orderingång under de kommande sex månaderna

Procent

Nedgången leder till varsel och avtal om korttidsarbete

Utbrottet av covid-19 har medfört att sjukskrivningarna har ökat liksom frånvaron för vård av barn (VAB). Trots bortfallet av arbetskraft har företagen haft ett behov av att minska arbetsstyrkan. Den svagare efterfrågan hade medfört att cirka 30 procent hade träffat avtal om korttidsarbete. Inom stål- och metallindustrin var andelen högst, där hade 45 procent av företagen träffat avtal. Endast cirka 10 procent hade varslat om uppsägning under de senaste två månaderna. Bilden var likartad i de flesta branscherna, förutom i gruvindustrin där varsel inte förekommer.

Av de som inte varslat eller använt korttidsarbete ännu förväntade sig cirka 25 procent göra det framöver. Osäkerheten var dock stor, cirka 30 procent angav att de inte visste om de skulle göra det. Av de som redan hade varslat eller använt korttidsarbete fanns företag som uppgav att det kunde bli aktuellt att varsla fler eller träffa fler avtal om korttidsarbete.

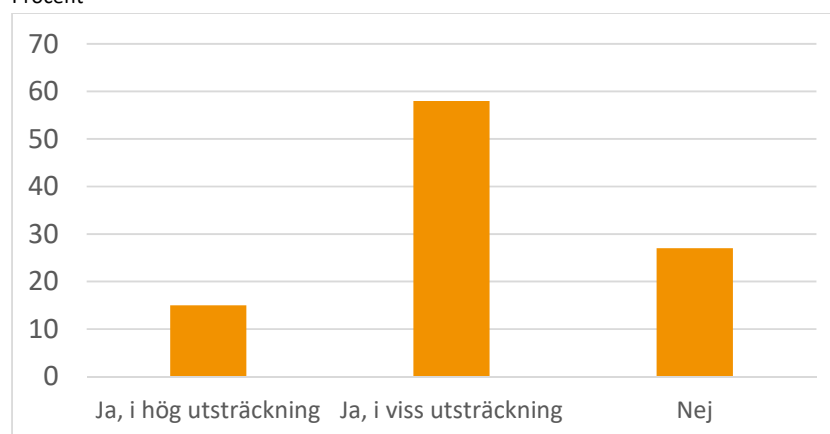
Företagen upplevde svårigheter i handel med andra länder

Av de som svarade och hade utrikeshandel var det en stor andel av företagen som ansåg att utrikeshandeln hade försvårats. Cirka 15 procent angav att handeln hade försvårats i hög utsträckning, medan cirka 60 procent angavs att handeln hade försvårats i viss utsträckning.

Företagen har fått olika typer av transport- och leveransproblem som sammantaget leder till pressade marginaler via ökade kostnader och minskad efterfrågan. Det har bland annat varit svårare och dyrare att ordna transporter. Exempelvis har det varit brist på containers och det har även varit svårt att ordna lastbilstransporter. Det har även varit problem att få tag på vissa insatsvaror, reservdelar, montörer från utlandet och annan personal. Inköpen har blivit dyrare och transport- och leveranstiderna har blivit längre. Kunder har vidare avbokat orders, haft svårt att ta emot leveranser samt betala och i vissa fall har handeln med vissa länder helt upphört då gränser stängts och samhällen stängts ned.

Andel företag vars handel försvårats i samband med Corona-krisen

Procent

Tiden för korttidsarbete måste förlängas

Vilka behov har då företagen i den här svåra situationen? Precis som listan ovan över vilka problem företagen upplever är också behovslistan lång och går in på ett flertal olika områden. Av de frågor som ligger inom Industriarbetsgivarnas ansvarsområde är en väsentlig fråga hur lång tid man kan avtala om korttidsarbete. I dagsläget kan stöd sökas om maximalt sex plus tre månader och reglerna gäller bara för perioden fram till årsskiftet. Reglerna med förhöjd ersättning gäller bara för maj, juni och juli. Flera av våra medlemsföretag efterlyser bland annat en förlängning av dessa perioder. Framförallt önskas att stöd kan beviljas för en längre period än sex plus tre månader, att stöd efter godkännande av Tillväxtverket även kan beviljas för perioden efter årsskiftet samt att perioden med förhöjd ersättning förlängs. En förändring är nödvändig eftersom även 2021 kommer vara ett år med svag konjunktur och basindustrierna till viss del kan komma att påverkas i ett senare skede än andra branscher i denna kris.